

## **Program nauczania etyki w klasach I – III szkoły podstawowej** ***Chcemy być lepsi***

Program dopuszczony do użytku szkolnego przez MEN pod numerem DKW 4014-65/00, autor – Marek Gorczyk

**Cel główny:** kształtowanie umiejętności nawiązywania i utrzymania poprawnych kontaktów z innymi dziećmi, dorosłymi, z osobami niepełnosprawnymi, przedstawicielami innej narodowości i rasy itp.(podstawa programowa).

### **Szczegółowe cele kształcenia:**

Kształtowanie pozytywnego, opartego na szacunku i prawdomówności stosunku do rówieśników i dorosłych;

Wykształcenie pozytywnego, serdecznego stosunku do osób niepełnosprawnych, nauczanie dzieci, jak pomagać takim osobom;

Ukazanie osób niepełnosprawnych jako pełnowartościowych partnerów i przyjaciół zarówno w pracy, jak i w czasie wolnym;

Kształtowanie postawy tolerancji oraz zrozumienia dla odmienności związanej z niepełnosprawnością, inną narodowością, rasą religią i różnicami kulturowymi;

Wyrobienie serdecznej, opartej na wzajemnym zrozumieniu, postawy wobec członków rodziny;

Wypracowanie nawyku dbałości o estetykę najbliższego otoczenie (pokoju, klasy );

Wykształcenie postawy rzetelnego podejścia do pracy oraz szacunku dla pracy zarówno własnej, jak i cudzej;

Ukazanie wagi i potrzeby stosowania dobrych manier w codziennych relacjach międzyludzkich;

Wdrożenie do aktywnego i rozumnego planowania oraz spędzania wolnego czasu;

Ukształtowanie umiejętności dostrzegania piękna w najbliższym otoczeniu i szanowanie go;

Nauczanie dzieci, jak zachować się w takich miejscach, jak: galeria, muzeum, kino, teatr, park itp.;

Wyrobienie wrażliwości na problemy osób starszych i postawy szacunku wobec nich;

Uświadczenie uczniom, że nie każdy dorosły zasługuje na miano autorytetu i nie każdego dorosłego należy we wszystkim słuchać (ze zwróceniem uwagi na konkretne sytuacje);

Nauczanie krytycznego, rozumnego korzystania z propozycji mediów, ze zwróceniem uwagi na niebezpieczeństwo uzależnienia od telewizji, gier komputerowych, Internetu;

Ukształtowanie postawy odwagi cywilnej, przyznawania się do popełnionych błędów, umiejętności przeproszenia i naprawiania wyrządzonych szkód;

Wyrobienie postawy odpowiedzialności za własne słowa i czyny;

Wykształcenie potrzeby aktywnego uczestnictwa w życiu swojej społeczności lokalnej

**Treści nauczania:**

| Układ treści nauczania | Umiejętności ucznia  |
|------------------------|--|
| <b>Klasa I</b>         |  |
| Ja i moi koledzy       | <p>Uczeń próbuje nawiązywać kontakty z rówieśnikami, uwzględniając te czynniki, które mogą te relacje zakłócać, np. widzi zależność między wyśmiewaniem się z kogoś a poprawnością stosunków z tym kimś, złośliwością a powstawaniem konfliktów itp.</p> <p>Potrafi kontaktować się z rówieśnikami o rażąco inny wyglądzie, narodowości, stopniu sprawności.</p> <p>Nie ocenia innych ludzi na podstawie ich zewnętrznych cech lub pochoptnie, wie, że taka ocena może być źródłem przykrości dla innych ludzi.</p> <p>Nie chełpi się z żadnego powodu, nie przechwala, czy to z racji większych niż inni umiejętności w jakiejś dziedzinie, czy też z racji posiadania lepszych niż inni rzeczy.</p> <p>We wszystkich konfliktach potrafi dostrzegać winę nie tylko cudzą, ale i swoją, posiada odwagę cywilną, umie przyznać się do swych błędów.</p> <p>Jest prawdomówny, rozumie, że kłamstwo nie jest dobrym sposobem na przezwyciężanie trudności i konfliktów w życiu codziennym.</p> |

|                                   |   |
|-----------------------------------|---|
| <p>Ja i moja rodzina</p>          | <p>Uczeń docenia wartość, jaką w jego życiu stanowi rodzina.</p> <p>Rozumie, że nieodpowiednimi słowami, gestami może komuś z rodziny sprawić przykrość.</p> <p>Z szacunkiem traktuje członków rodziny, rozumie znaczenie dobrych stosunków z rodzeństwem.</p> <p>Pamięta o świętach członków rodziny</p> <p>Dostrzega wagę wyrażania wdzięczności i przywiązania do rodziny, choćby za pomocą drobnych gestów, słów czy czynności.</p> |
| <p>Ja, mój pokój i moja klasa</p> | <p>Uczeń rozumie wagę estetycznego wyglądu swojego najbliższego otoczenia.</p> <p>Rozumie, że uporządkowany pokój i klasa służą jego zdrowiu i dobremu samopoczuciu.</p> <p>Zdaje sobie sprawę, że jest oceniany przez innych ludzi, że dbałość o porządek i estetykę swojego otoczenia jest jego wizytówką.</p>  |
| <p>Ja i moje obowiązki</p>        | <p>Uczeń potrafi odróżnić czynności wykonane byle jak od wykonanych rzetelnie.</p> <p>Rozumie, że starannie wykonana praca może być źródłem radości i satysfakcji.</p> <p>Wie, że jest oceniany ze względu na jakość swojej pracy.</p> <p>Rozumie też, że nie każdą pracę jest w stanie wykonać perfekcyjnie, że różni ludzie są uzdolnieni w różny sposób, ten, kto nie ma słuchu muzycznego, nie zaśpiewa tak jak</p>                 |

|                                    |  |
|------------------------------------|--|
|                                    | <p>uzdolniony śpiewak, ale może postarać się to zrobić jak najlepiej w miarę swoich możliwości.</p> <p>Ma świadomość, że „opłaca się” porządnie wykonywać pracę, że ułatwia to życie, choć pozornie może się wydawać, że jest odwrotnie.</p>   |
| Ja i moje ciało                    | <p>Uczeń rozumie potrzebę dbałości o czysty, estetyczny wygląd.</p> <p>Używa w życiu codziennym przyborów toaletowych, takich jak mydło, grzebień, szczotka.</p> <p>Wie, jakie przybory mogą służyć jemu, a jakie przeznaczone są dla dorosłych.</p> <p>Potrafi zachować się w toalecie, korzystać z umywalki zgodnie z jej przeznaczeniem.</p> <p>Umie szanować urządzenia sanitarne w szkole i w domu</p> <p>Rozumie potrzebę mycia rąk przed jedzeniem itp.</p> |
| Ja i dobre maniery                 | <p>Uczeń używa słów grzecznościowych: przepraszam, dziękuję, proszę – zarówno w stosunku do dorosłych, jak i rówieśników.</p> <p>Gdy przychodzi do szkoły, kłania się nauczycielom i innym osobom.</p> <p>Ustępuje miejsca innym, np. młodszym koleżankom i kolegom.</p> <p>Nie używa siły stojąc w kolejce, czekając na coś.</p> <p>Potrafi zachować się przy stole, w sposób kulturalny spożywa posiłki.</p>   |
| <b>Klasa II</b>                    |  |
| Ja i inni uczniowie z mojej szkoły | <p>Uczeń pomaga swoim kolegom, zarówno w poruszaniu się po szkole,</p>   |

|                 |   |
|-----------------|---|
|                 | <p>jak i w innych sytuacjach.</p> <p>Nie wykorzystuje przewagi swojej siły i doświadczenia do żadnych form oszukiwania czy wykorzystywania kolegów.</p> <p>Potrafi zachować się wobec uczniów niepełnosprawnych, nawiązać z nimi kontakt, zrozumieć ich problemy i pomóc, kiedy trzeba.</p> <p>Kolegów ze swojej i innej klasy traktuje jednakowo.</p> <p>Stosuje formy grzecznościowe w kontaktach z kolegami i koleżankami, mówi np. „cześć”, kiedy spotyka innych uczniów.</p> <p>Odróżnia bezsensowne skarżenie od sytuacji, o których powinien zawiadomić nauczyciela.</p> <p>Nie prowokuje bójek i nie stosuje wulgaryzmów wobec kolegów, wszystkie konflikty stara się rozwiązać polubownie, jest prawdomówny wobec rówieśników i dorosłych.</p> |
| Ja i czas wolny | <p>Uczeń potrafi dobrze wykorzystać czas wolny</p> <p>Rozumie, że leniuchowanie jest marnowaniem czasu.</p> <p>Potrafi wskazać na różne formy czynnego wypoczynku, jak sport, czytanie, spacer po ciekawych miejscach, spotkania z przyjaciółmi, zabawa, pomoc rodzicom, działalność plastyczna.</p> <p>Z rozsądkiem potrafi korzystać z tego, co proponują media.</p> <p>Zna kryteria, którymi powinien się kierować przy wyborze programów telewizyjnych, gier komputerowych.</p> <p>Umie dostrzec mnogość rzeczy wartych poznania i rozumie, że czas wolny może temu służyć.</p>   |

|   |   |
|---|---|
|   | <p>Potrafi tak zaplanować dzień, aby znaleźć czas na realizację własnych zainteresowań.</p>   |
| <p>Ja i piękno w moim otoczeniu</p>         | <p>Uczeń potrafi dostrzec piękno zarówno w przyrodzie, jak i wśród wytworów człowieka</p> <p>Szanuje i nie niszczy szkolnych wystaw, klasowych gazetek, potrafi docenić wysiłek kolegów włożony w powstanie różnych prac.</p> <p>Wie, że jeśli nie podobają mu się prace innych dzieci, nie powinien ich głośno komentować.</p> <p>Rozumie, że nie należy wyśmiewać dokonań innych, nawet jeśli uważa się je za nieudane.</p> <p>Czuje się odpowiedzialny za estetykę swojej klasy i szkoły.</p> <p>Potrafi należycie zachować się w muzeum, teatrze, galerii itp.</p> <p>Rozróżnia te zachowania, które szczególnie przeszkadzają innym w odbiorze dzieł sztuki.</p> |
| <p>Ja i dorośli</p>                         | <p>Uczeń rozumie potrzebę poprawnego układania stosunków z dorosłymi.</p> <p>Wie, że nie każdy dorosły kieruje się dobrymi intencjami i nie każdy jest przykładem do naśladowania.</p> <p>Z szacunkiem odnosi się do osób starszych, rozumie potrzebę udzielania im pomocy.</p> <p>Stosuje formy grzecznościowe w odniesieniu do dorosłych, kłania się, gdy napotka znajome osoby bez względu na funkcje, jakie pełnią one w jego otoczeniu.</p>  |
| <p>Na urodzinach u koleżanki lub kolegi</p> | <p>Dziecko potrafi stosownie zachować się w czasie urodzinowego przyjęcia.</p>  |

|   |   |
|---|---|
|   | <p>Złożyć życzenia koledze, koleżance.</p> <p>Zachować umiar w jedzeniu, nie gromadzić na talerzu jedzenia na zapas.</p> <p>Dziecko rozumie, że nie należy oceniać przyjaźni koleżanek i kolegów na podstawie wielkości czy też ceny zakupionego prezentu.</p> <p>Wie, że zabawy, żarty nie powinny uprzykrzać życia innym domownikom, że powinno się szanować zabawki, meble i inne sprzęty w domu kolegi.</p> <p>Rozumie, że nie powinien być zbyt ciekawski i zaglądać w każdy zakamarek cudzego mieszkania lub brać do ręki wszystko, co zobaczy.</p> |
| <b>Klasa III</b>  |   |
| Jestem prawdomówny                                      | <p>Uczeń rozumie potrzebę mówienia prawdy zarówno dorosłym, jak i rówieśnikom.</p> <p>Wie, że tylko osoby mówiące prawdę zasługują na zaufanie.</p> <p>Rozumie, że w dalszej perspektywie kłamstwo może krzywdzić zarówno jego samego, jak i innych ludzi.</p>  |
| Nie oceniam innych pochopnie ani na podstawie wyglądu   | <p>Dziecko rozumie, że zbyt szybko i głośno wypowiedane negatywne oceny o innych mogą być niesprawiedliwe i krzywdzące.</p>   |
| Dostrzegam własne błędy i potrafię się do nich przyznać | <p>Uczeń posiada umiejętność krytycznej oceny swoich zachowań, potrafi dostrzec winę nie tylko w innych, ale i w sobie.</p> <p>Przyznaje się do własnych błędów i przeprasza za nie.</p> <p>Ponosi konsekwencje swoich błędów, pragnie je naprawić.</p>   |
| Porządnie wykonuję swoją pracę i                        | Uczeń dostrzega korzyści dla siebie   |

|   |   |
|---|---|
| szanuję pracę innych  | <p>i dla innych z solidnego wykonywania pracy.</p> <p>Ma świadomość, że bardzo wiele w naszym życiu zależy od stosunku ludzi do tego, co robią.</p> <p>Potrafi uszanować i docenić wysiłek innych ludzi, nie niszczy wytworów ich pracy i stara się je chronić.</p>   |
| Dbam o porządek w mojej szkole i w jej otoczeniu.             | <p>Uczeń rozumie, że estetyczny wygląd jego otoczenia w dużej mierze zależy od niego samego.</p> <p>Potrafi wskazać działania, jakie mogą temu służyć, np. zorganizować sprzątanie klasy, terenu wokół szkoły itp.</p>  |
| Potrafię współdziałać z innymi                                | <p>Dzieci nie tylko potrafią prezentować swoje pomysły na forum grupy, ale także wysłuchiwać uważnie poglądów innych ludzi.</p> <p>Oceniają pomysły nie ze względu na to, kto jest ich autorem, ale ze względu na przydatność danego pomysłu do rozwiązania jakiegoś problemu.</p> <p>Nie wyśmiewają też mniej udanych pomysłów, ale starają się wykazać za pomocą argumentów ich słabe strony, w sposób poważny traktują swoich rozmówców.</p> |
| Oglądam telewizję, filmy, czytam prasę, korzystam z komputera | <p>Dzieci potrafią dostrzegać zalety i zagrożenia związane z telewizją.</p> <p>Odróżnić programy wartościowe od bezwartościowych.</p> <p>Krytycznie odnosić się do przekazywanych przez media treści.</p> <p>Nie traktować wszystkiego jako niezaprzeczalnych prawd.</p> <p>Znają pojęcie uzależnienia od telewizji czy komputera, potrafią</p>   |



|   |  |
|---|--|
|   | <p>korzystać z mediów w sposób „planowy”, nie bezmyślny i automatyczny.</p> <p>Dostrzegają rolę dorosłych jako przewodników po świecie mediów, zwracają się do nauczyciela, rodzica po radę dotyczącą tego, jakie programy TV lub gry czy programy edukacyjne warte są uwagi.</p> <p>Z dystansem potrafi odnieść się do reklam.</p> <p>Zdaje sobie sprawę z tego, że reklama może być narzędziem manipulacji, że może wymuszać czy wzbudzać pragnienie posiadania różnych rzeczy, niekoniecznie potrzebnych czy wartościowych.</p> |
| <p>Aktywnie uczestniczę w życiu szkoły.</p> | <p>Uczniowie dostrzegają wagę aktywnego uczestnictwa w życiu szkoły.</p> <p>Rozumieją, że bierność prowadzi do zmniejszenia ich wpływu na otaczającą rzeczywistość.</p> <p>Zauważają potrzebę uczestnictwa w wyborach do samorządu szkolnego, klasowego.</p>   |